

dniami. W Poczdamie odbyła się uroczystość nad grobem Starego Fryca, przy udziale licznych oficerów i kilku synów rodziny Hohenzollernów.

Marzenia wszechniemieckie.

»Deutsche Zeitung« z 18. stycznia rb. zamieszcza sprawozdanie p. f. Reichsgründungsfeier des Nationalverbandes deutscher Offiziere. Na posiedzeniu ten jeden z mówców wypowiedział te znamienne słowa: »My znamy tylko jedno państwo cesarza, i to cesarza Hohenzollerna«. Drugi mówca powtórzył słowa Bismarka: »Na świecie są trzy wielkie mocarstwa, jednym z nich jest papieństwo. My musimy walczyć z papieżem, zniszczyć go i to tak, aby nigdy nie powstało«. Zakończył swą mowę temi słowy: »Nie chciałbym żyć, gdybym nie wiedział, że obecne wypadki polityczne tak się ułożą, że powstanie znowu pruska monarchia«.

Niemcy wobec żydów.

Posel niem. narodowy Wulle postawił wniosek w parlamencie niemieckim, by parlament uchwalił ustawę przeciw wpuszczaniu żydów do Rzeszy niemieckiej, zarazem ustawa ta projektowana zmuszałaby wszystkich żydów, którzy zamieszkali w Niemczech po 1. sierpnia 1914 do opuszczenia Niemiec.

Upadek królestwa pruskiego.

Na nadreńskim kongresie partii socjalistycznej oświadczył socjalistyczny poseł Meerfeld, że osobne państwo pruskie straciło obecnie już wszelką rację bytu.

Zakaz przedstawień polskich w Berlinie.

Berlin. Komitet narodowy w Berlinie zamierzał za pomocą aktorów warszawskich urządzić kilka przedstawień dla Polonii berlińskiej, Prezydentum policji berlińskiej oddało sprawę pozwolenia do rządu, który przez ministerstwo dla spraw zagranicznych zakazał urzędzenia takich przedstawień.

Zakaz ten rzuca charakterystyczne światło na »liberalne« zabarwienie porowolucyjnego rządu berlińskiego, który godnym jest następcą swych poprzedników w uciskaniu wszelkich objawów kultur obcych, z wyjątkiem ubóstwianej germańskiej. Motyw plebiscytowej nie wystarcza nawet na dzisiejsze stosunki absolutnie.

Litwa.

Ruch bolszewicki na Litwie.

Ruchliwa propaganda ambasadora bolszewickiego na Litwie kowieńskiej, Axelroda, doprowadziła do przewrotu komunistycznego. Wychodząca w Królewcu niemiecka gazeta »Ostpreussische Zeitung« dowiaduje się od wracającego z Kowna dyplomaty niemieckiego, że w całej Litwie kowieńskiej odbywają się masowe aresztowania agentów bolszewickich. Kowno, gdzie spodziewano się wielkiego wybuchu powstania komunistycznego, otoczono wojskiem litewskim od 11-go stycznia rb.

Rząd litewski wobec Wilna.

W dniu 17. stycznia odbyło się po długiej przerwie pierwsze znowu posiedzenie Taryby. Na posiedzeniu zakomunikował kowieński minister spraw zagranicznych dr. Purickis, że Litwa zgodziła się na przeprowadzenie głosowania ludności na Wileńszczyźnie i użalał się przed izbą, że ludność pod rządami Żeligowskiego całkowicie zwraca się ku Polsce.

Ludwik Łydko.

Wilhelm II w poezji polskiej.

Z jakiej to przyczyny przychodzi Wilhelm II do poezji polskiej — zapyta się może niejeden z czytelników. On, ten tyran i gnębiel polskiego ludu, ten winowajca czteroletniego, krwawego wżmania się narodów, miałby być opiewany w poezji polskiej? Nie podobna!

Chyba, że jego straszliwe winy względem ludu polskiego przewyższyc musiały wszystko, co dotąd historia martyrologii ujarzmionych narodów zanotowała, i w literaturze polskiej świadczyć muszą po wszystkie czasy o tej żywotnej mocy narodu polskiego, który pod najstraszliwszym uciskiem zachować potrafił swój język i swego ducha.

W gronie pisarzy polskich znalazł się poeta, który w polskiej poezji dramatycznej uwiecznił trafną charakterystyką postać Wilhelma II i skreślił jego brutalne rządy względem słabszych narodów a w szczególności względem Polaków. Poetą tym był Lucjan Rydel, a dotyczącym dziełem, o którym pisać będziemy, jest utwór dramatyczny p. t. »Betlejem Polskie«.

Nie od rzeczy będzie wspomnieć najprzód słów kilka o samym poecie i jego utworach. Lucjan Rydel urodził się w r. 1870 a zmarł w r. 1918. Był on poniekąd jednym z najważniejszych reprezentantów poezji na scenie polskiej. Do najważniejszych jego dzieł dramatycznych należą: »Zygmunt August«, »Królewski Jędnak«, »Złote więzy«, »Bodenheim« — sztuka na tle walki o ziemię polską w Poznaniu, — dalej »Zaczarowane koło« — baśń dramatyczna — »Betlejem Polskie« i »Twardowski«. Te trzy ostatnie sztuki zdobyły wielką popularność na scenach polskich, gdyż na dusze proste, niezbyt wymagające, działają one z niezwykłą siłą i przynoszą długo niezapomniane wrażenia. Bo też i na lud prosty, na lud wiejski z którym Lucjan Rydel żył się tak bardzo, obliczona jest cała twórczość poety. We wszystkich niemal utworach Lucjana Rydla przebija się bogata malowniczość efektów i ten cudny urok swojskości.

W sprawie wywłaszczeń Polaków.

Minister Spr. Zagr. ks. Sapięha wysłał 19 bm. do litewskiego Ministra Spraw Zagranicznych depeszę, w której oświadcza, że Rząd Polski dowiaduje się ze źródeł wiarygodnych, iż zarządzenie o przejmowaniu gospodarstw, których właściciele są nieobecni, a których majątkami zarządzają pełnomocnicy, ma być pod koniec tego miesiąca zastosowane. Należy uwzględnić, że obywatele polscy na Litwie Kowieńskiej nie mogą powrócić do tych majątków, nie mając pewności, że przyjazd ich na Litwę nie napotka na przeszkody i czy nie będą narażeni na prześladowania. Wykonanie tego zarządzenia uważane być musi za wyrażoną represję stosowaną przez rząd litewski do obywateli polski. Rząd Polski prosi litewskie Ministerstwo Spraw Zagranicznych o interwencję w sprawie poczynienia stosownych zarządzeń i zawiadomienia o nich Rządu polskiego.

Rosja.

Zjazd komunistów.

Dziesiąty zjazd partii komunistycznych odbyć się ma 6. marca. Wybory zajmują już obecnie żywo wódzów komunistycznych. Trocki uważa hasło militaryzacji związkowo-zawodowych za korzystniejsze, podczas gdy Lenin jest za hasłem samodzielności związków zawodowych. Różnica poglądów grozi rozłamem obozu komunistycznego przy wyborach. (Aj. Orient.)

Zawieja śnieżna w Rosji.

Helsingfors. (OD). Rosyjski komisarz dla spraw komunikacyjnych wydał odezwę w której żąda 120000 robotników dla oczyszczenia szyn kolejowych z olbrzymich mas śniegu. W przeciwnym razie nie da się mimo wszelkich starań ruchu kolejowego podtrzymać i upadek jego byłby nieuniknionym.

Ustępstwo rządu sowieckiego wobec Anglików.

Helsingfors. Według wiadomości pism moskiewskich udzieli rząd sowiecki Anglikom koncesji na półwyspie Koli. Obszary nad Morzem Białym, w Uralu i w zagłębiu Donieckim są zarezerwowane dla obywateli innych państw.

Walki uliczne w Kijowie.

W Kijowie wybuchły groźne rozruchy pomiędzy żołnierzami czerwonej armii ukraińskiej. Z żołnierzami połączyli się robotnicy i kolejarze. Powstańcy zagarnęli nagłym szturmem arsenał i kilka przedmieść. Komisarze sowieccy uszli do Bachmacza. (Frankf. Zeit.)

Ukraina.

Nastrój u ludności ukraińskiej.

Dowodem nieufności całej ludności względem bolszewików jest niechęć do waluty sowieckiej. Pieniądze ukraińskie, a więc karbowance, i grzywny są chętniej brane, niż ruble sowieckie, a największy popyt mają marki polskie. Ciopi nie chcą zupełnie brać sowieckich, ci, którzy mieszkają niedaleko granicy polskiej, starają się przedostawać przez źle obstawioną granicę do Polski, by tam sprzedać swój towar. Na zapewnienie bolszewików, że gdy tylko dostaną z Anglii wagony, dostarczą im wszystkiego, czego tylko zapragną, uśmiechają się niedowierzająco i odpo-

»Betlejem Polskie« powstało w roku 1905, kiedy to w Poznańskim hakatyzm hulał z większą niż kiedykolwiek siłą, kiedy lud polski pod zaborem pruskim przechodził bolesne chwile, uciskany, prześladowany i wywłaszczony, kiedy z tem większą mocą stawał w obronie ojczystego języka, ojczystych tradycji i ideałów. Poeta, pisząc wtedy swoje »Betlejem Polskie«, popularne a zarazem wzniosłe jasełka ludowe, odczuwać musiał silnie całą niedolę Polaków w Księstwie Poznańskim, kiedy w swój utwór wplątał miśternie całą tragedję prześladowanego ludu polskiego. W jasełkach Lucjana Rydla, Wilhelm II występuje w tradycyjnej postaci Heroda, i jest uosobieniem tyraństwa, w którego panowaniu rządzi jedynie hasło: »siła przed prawem«. Wilhelm II w postaci króla Heroda scharakteryzowany jest z niezwykłą zręcznością, wychodzą nawet psychologiczne szczegóły osoby dzisiejszego wygnanica z Doorn, jego system panowania, jego sposoby działania, a przedewszystkiem jego polityka względem Polaków.

I tak w usta króla Heroda czyli Wilhelma II, kładzie autor następujące słowa:

»Otom jest pan nad światem,
I mocarz nad mocarzel!
Przed moim majestatem
Wszystko pada na twarze.
Miecza mego brzeszczotem
Poobiłem cudze ziemie;
Krwia, żelazem i złotem
Uciskam ludzkie plemię;
Królów brałem w niewolę
Obalalem ich trony,
Kładłem sobie na czoło,
Zdarte z ich głów korony.
Tysiąc wsi, tysiąc grodów
Obróciłem w perzynę,
Sto podbitych narodów
Blednie, kiedy ja skine.
Mól ukaz światem włada,
I rządę berłem krwawem, —
Zwycięzcomu biada,
Bo siła jest przed prawem!«

Ta mowa tronowa króla Heroda, przedstawia ma system i program rządów Wilhelma II. Jaka nie-

wiadają: »Jakże wy nam dostarczycie, kiedy sami nie macie?« W celu zapobieżenia złemu bojkotowi sow. pieniędzy. Rewkom wydał dekret, zakazujący przyjmowania ukraińskich pieniędzy pod grozą pociągnięcia do surowej odpowiedzialności.

Francja.

Briand u ambasadora niemieckiego.

Berlin. Briand złożył wizytę ambasadorowi niemieckiemu i omówił z nim szczegółowo sprawę odszkodowania. Ambasador niemiecki wyraził przekonanie, że Niemcy prócz dostawy węgla tylko część sumy żądanej będą w naturze mogli zapłacić.

Oświadczenie.

Od sekretarza jeneralnego Z. P. odbieramy następujące pismo:

Olsztyn, dnia 24. stycznia 1921.

Szanowną Redakcję

proszę o łaskawe umieszczenie następującego oświadczenia:

W Królewcu wychodzący tygodnik »Unsere Heimat« z dnia 18. bm. podaje w tłumaczeniu niemieckim notatkę »Dziennika Gdańskiego« z dnia 16. 12. z. r., dotyczącą mojej nominacji na sekretarza jeneralnego Związku Polaków. — Nie mam czasu ni ochoty wdawać się w polemikę z redakcją »Dziennika Gdańskiego«, która oczywiście powinna wiedzieć co czyni. Natomiast muszę sprostować dopisek, na który sobie pozwoliła redakcja pisma »Unsere Heimat«.

Otóż oświadczam, że od 9. 11. 1919 r. nie należałem do Komitetu Plebiscytowego, ani nie brałem udziału w pracach przedplebiscytowych tu na terenie podejmowanych. Zatem niesłuszną jest wzmianka pisma niemieckiego, jakoby mnie znano w Prusach z czasów działalności Komitetu Plebiscytowego. Informator redakcji niemieckiego pisma myli się.

Za pomoc szan. redakcji składam szczerze podziękowanie i przepraszam za fatygę. Łączę wyrazy wysokiego szacunku i poważania.

B. Gabrylewicz,

sekretarz jeneralny Związku Polaków w Prusach Wsch.

Członkowie C. K. Z. P. na ostatnim posiedzeniu wyrazili swoje ubolewanie, że »Dziennik Gdański« notatką swoją godząc w osobę sekretarza jeneralnego ugodził w sprawę naszą, w pracę naszą, w trudnych warunkach podjętą na nowo. Praca sekretarza jeneralnego cieszy się bądź co bądź dziś uznaniem całego szeregu ludzi, pracujących na niwie społecznej w Prusach Wschodnich. Potrzeba tu bowiem ludzi energicznych, ludzi czynu. Przeciwnicy nasi z przyjemnością korzystają z podobnych notatek. Gdyby nawet znalazły się rzeczywiście powody do pewnej akcji przeciwko ludziom pracującym na niwie narodowej u nas, natenczas przecież są inne drogi prowadzące do Rzymu

zwykła, z jasnowidzeniem granicząca trafność bije z tych słów poety, zwłaszcza kiedy przypominmy sobie pierwsze lata minionej wojny, i wszyskie jej okropności.

W stosunku do Polaków, powiada Wilhelm II dalej:

»—Przed blaskiem mej korony,
Miałem czołem bić w pokorze,
Zgnębion i uciśniony,
Targa lud ten obroże,
Bunt w dumnym sercu niesie
I powoływać śmie się
Na jakieś prawa Boże,
Na ludzkie jakieś prawa:
Ja Boga się nie boję,
Z Nim najłatwiejsza sprawa
I ludzi się nie wstydzę,
Bo znam potęgę moję,
A z kłatw i krzyków szydę,
Na plac, na jęki głuchy.
Ciała wziąłem w niewolę,
Ręce skułem w łańcuchy,
Spętałem serca i duchy,
Spokój i ład wprowadzę
W całym państwie obszarze...
Ja król — tak chcę! tak każe!«

A kiedy kanclerz państwa donosi królowi, że:

»Ten naród buntowniczy
Trwa w milczącym uporze,
Na siły własne liczy,
Na miłosierdzie Boże;
Żyje w ojców swych wierze,
Mówi ojców językiem,
Zwyczajów dawnych strzeże

Gdyby odkopać kości,
Co już w grobie zbutwiały,
Toby jeszcze zdradzały,
Do ojczyzny, wolności!«

..... powiada Wilhelm II:

»Ukaz wydad surowy,
Że w szkole ni w urzędzie
Już im nie wolno będzie
Użyć ojczystej mowy.

Wiadomości z bliska i z daleka.

Olsztyn, dnia 26. stycznia 1921.

— **III Zakon św. Franciszka w Olsztynie.** W niedzielę 30. stycznia bm. odbędzie się w „Kreuzbündnis“ o 1/23 walne zgromadzenie dla wszystkich Terycarzy z miasta i okolicy, na które się też wszystkich zaprasza
Zarząd.

— **Centrum.** (S.) W »Allensteiner Ztg.« zwraca się ktoś do partii centrowej zapytaniem, dlaczego na pierwszym miejscu na liście centrowej figuruje Dr. Fleischer z Berlina, którego tu w Prusach Wschodnich nikt nie zna. Ów „ktoś“ poleca partii centrowej kandydaturę męża zasłużonego i znającego stosunki wschodniopruskie, a mężem tym jest — Worgitzki. „Ktoś“ grozi bojkotem listy przez wielką część zrążonych i obrażonych centrowców.

Czy Worgitzki to Katolik i »Centrums Mann«? Nie wiedzieliśmy o tem. Dla czego centrum tak zasłużonego męża chowało pod korcem i czemu go nie wysyła na front, na czoło, „an die tète“? Czy się wstydzi?

— **Prowokacja.** (S.) Partja centrowa na powiat szczywieński postawiła na kandydata do sejmiku powiatowego pomiędzy innymi rektora p. Kircha z Wielkich Lesin znanego wroga polskości.

— **Zdemaskowanie szpiega.** Donoszą nam co następuje: Królewiecki informator „Unsere Heimat“ znany jest pewnym osobom lepiej niż sam przypuszcza. Działalność tego pana z „Freystrasse“ przejrzana jest dostatecznie. Dalsze jego zabiegi szpiegowskie będą zdaje się bezskuteczne. W najbliższym czasie szpieców i prowokatorów, którzy pod fałszywymi nazwiskami uprawiają swą nieczną robotę, zostanie z całą bezwzględnością zdemaskowany. Cały dotyczący tej sprawy materiał, zostanie podany równocześnie pod ocenę szerszego ogółu.

— **Ajencja Konsularna Rzeczypospolitej Polski** zwraca uwagę na to, że każdy obywatel cudzoziemski (n. p. niemiecki) pragnący udać się do Polski winien zaopatrzyć się uprzednio w Konsulacie Polskim w wizę polską.

Ominięcie tego przepisu pociąga za sobą nieprzepuszczenie danego obywatela przez granicę Państwa Polskiego.

Terytorjalnie kompetentnym przedstawicielstwem w obwodzie rejencji Olsztyńskiej jest Ajencja Konsularna Rzeczypospolitej Polskiej w Olsztynie.

— **Wracają do Vaterlandu.** „Deutsche Tageszeitung“ zdradza nadzwyczajną nowinę, że Niemcy z Poznańskiego i Pomorza przygotowują się na masowe opuszczenie Polski ze względów politycznych, ekonomicznych i kulturalnych.

Masowy wymarsz Niemców ma nastąpić na wiosnę.

— **Sztum.** Sprawa opcji i ostatecznego jej uregulowania jeszcze nie jest załatwiona. „Gazeta Polska“ już tyle razy o tem pisała. Zdarzają się już takie wypadki że lantrat sztumski odbiera paszporty polskie, twierdząc, że są niesłusznie wydane. Zapytujemy Konsulat Polski w Kwidzynie, jak się ta sprawa ma.

— **Olsztyn.** Policja poszukuje 18-letniej Moniki Lykusa, która pokrywać się ma w Olsztynie. Skradła ona rzekomo rodzicom swoim 2 700 marek.

Ich dźwiatwę bunowiczę
W szkołach nauczyciele
W naszej mowie niech swiczą:
Opór przed tą nauką
Niechaj karzą na ciebie,
Niech katuja, niech tłuką!
— Naszą mową w kościele
Kaź — niech prawią kazania.

— Lud z wiary siłę bierze
Więc go zachwiać w tej wierze,
Zmusić do naszej wiary:
Kaź zamykać świątynie,
Znoś modlitwy, ofiary
Aż i duch buntu zginię!

Drugi dostojnik dworski daje królowi następującą radę:

„Jeżeli chcesz to plemię
Zgładzić z powierzchni ziemi
Wyrwij im ojców ziemię!
Cóż lud bez ziemi znaczy?
Gdy ziemię król wykupi,
Cały naród tułaczy
Wieść musi żywo! trupi;
Będą jako w jesieni
Liście strącone z drzewa:
Wiatr je — gdzie chce — rozwiewa,
Aż je w nicość zamieni.
— Monarcho złotych tronów
Kaź dać trzysta milionów,
Ich ziemię piędź po piędź
Osadzaj naszym ludem,
Ten ich z ziemi wypędzi:
Już kraju z naszych szponów
Nie wyrwą żadnym cudem“.

To było też i po myśli króla. Więc [mówi do dostojnika:

„Masz przywolenie nasze
Sługo wiernie oddany:
Toć są śród nich Judasze,
Którzy w złote kajdany
Oddadzą sami pono
Ziemię matkę rodziną“.

Oto wierny obraz kolonizacji niemieckiej w Poznaniu, wizerunek komisji osadniczej w Poznaniu,

— **Przed sądem w Olsztynie** stał robotnik J. Thiel z Dużego Buchwałdu z żoną za kradzież drobiu. Mąż otrzymał 6 miesięcy a żona 2 tygodnie więzienia. — **Przed sądem** ławniczym stała niezamężna Marja Osowska z Olsztyna za kradzież w trzech wypadkach. Była ona już kilkakrotnie karana i stała pod kontrolą policyjną. O. otrzymała 3 miesiące więzienia.

* **Tychnowy.** Kółko rolnicze urządziło w czwartek dnia 20. bm. na sali p. Radtkiego zabawę połączoną z przedstawieniem amatorskim i tańcami. Odegrano sztukę „Dzwonek św. Jadwigi w 3 aktach“. Amatorzy wywiązali się ze swych ról bardzo ślicznie, o czem dowodziły huczne oklaski. Licznie podążyli rodacy nasi z Tychnowa i okolicy na tę zabawę, tak że sala została napełniona aż po same brzozy. Jak amatorom tak i kierownikowi tej zabawy, którzy nieoszczędzili trudów aby nam taką piękną zabawę urządzić, zaszliśmy serdeczne podziękia. — Jak się dowiadujemy podobną zabawę urządza Tow. Ludowe w niedzielę d. 30. bm. na sali p. Kaszubowskiego. Oby i tam jak najliczniej nasi rodacy się zbrali.

Jeden z uczestników.

* **Waplewo.** Zebranie niedzielne Zjednoczenia w Waplewie miało szczególny przebieg, albowiem zbiegło się z zebraniem Tow. Ludowego tamże. Pięknymi śpiewami narodowymi młodych panienek Waplewskich wykonanymi pod batutą p. prezesa Orlewicza rozpoczęło się zebranie. Następnie po odczytaniu protokołu zeszłego zebrania przez sekretarkę p. Krzyżyską wygłosił p. Gabrylewicz krótkie przemówienie o istocie Tow. Ludowych. Są one szczególnie powołane na to, aby podtrzymać ducha polskiego w lu-

Baczność!

Baczność!

Związek Polaków w Prusach Wschodnich.

Sekretariat na Warmję prosi uprzejmie swych współpracowników i mężów zaufania, przybyć przy najbliższej okazji do biura, celem odebrania odpowiednich książek i statutów do zapisywania członków w oraz na krótką pogadankę.

Rodacy i Rodaczki zgłaszajcie się licznie do naszych mężów zaufania i dajcie się zapisywać na członków. Tylko silnie i dobrze zorganizowani możemy polepszyć los nasz, bionić praw naszych i osiągnąć równouprawnienie. Dlatego też do pracy, a Bóg sprawiedliwy nam dopomoże.

Zaznaczamy, iż tylko członkowie „Związku Polaków“ mają przystęp do naszego biura, i naszych członków tylko bronąć możemy w różnych okolicznościach.

Związek Polaków w Prusach Wschodnich.

Sekretariat na Warmję.
Jan Baczewski.

która ludowi polskiemu wydzierła ziemię rodziną kawałek po kawałku. Utalentowane pióro poety, oddało w krótkich i prostych słowach całą historję prześladowania i wywłaszczania rolników polskich w Poznaniu.

Rzeczywiście prorocze słowa kładzie autor w usta arcykapłana, który jakoby głos sumienia zjawia się nagle przed królem:

„Mnie Pan zdjął z oczu wszelką zasłonę:
Czasy twych rządów są policzone
Za Twe gwałty i uciski
Sądu Boga jesteś blizki
Srogi mocarzu!“

Ów wieszcz ludu wiejskiego okolic Krakowa, przewidział drogę sprawiedliwości dziejowej. Duchem poroczym owianą, przeczuł, że polityka ucisku względem słabszych narodów nigdy dobrych owoców wydać nie może i każde państwo sprowadzić musi na drogę katastrofy i upadku. Dzisiaj kiedy runął rząd hakatystyczny, a z nim razem i bezwzględna polityka wobec Polaków, uderzają nas tem silniej prorocze słowa poety, a jego „Betlejem Polskie“ ma dzisiaj bez porównania donioślejsze znaczenie, niż w ostatnich latach przed wojną.

Rzeczna i na prawdziwych zdarzeniach oparta scena, przychodzi pod koniec tej sztuki. Do złóbka betlejemskiego po królach i bohaterach zbliża się mieszcza z Poznania ze słowami:

»Zdrowaś Maryo, co królujesz w chwale,
Tobie na progu betlejemskiej stajni
Składamy krzywdy, jęki, łzy i żale,
My co ucisku od dziecka zwyczajni.

Jam, jak Ty — matka! Idę z pod Poznania:
Niemiec nam dzieci dręczy męką szkolną,
Mowy i pieśni polskiej nam zabrania,
Modlić się nawet po polsku nie wolno!

Zlituj się Matko i wejrzyj na Księstwo,
Ublągaj za nas Boskie Swoje Dziecko!
Niech naszym dzieciom siła da i męstwo,
Niech skruszy przemoc i butę niemiecką!»

Przychodzą i dzieci szkolne z Poznania, którym pod groźbą kary zakazaną była nauka katechizmu

dnosci naszej opuszczonej z wszech stron. Musimy czuć się braćmi z wszystkich stron, czy z tej strony Wisły czy z tamtej. Łączy nas jedna mowa, przynależność do jednego narodu, wiekowa nierozdzielna łączność ziem itd. Również p. Odrowski wygłosił kilka gorących słów na ten sam temat. Pochwaleniem Pana Boga zakończono zebranie Tow. Ludowego i zarazem Zjednoczenia Zawodowego. Tow. Ludowemu a szczególnie p. Orlewiczowi z Rychendrys należy się szczególne uznanie za ruchliwą i owocną działalność.

* **Mlecewo.** Znowu wydalenie urzędnika polaka z służby państwowej.

Urzędnik kolejowy p. H. z Mlecewa miał być na skutek denuncjacji naczelnika stacji w Mlecewie przesiedlony do Wystrucia (Insterburg) za agitację polską i zdradę stanu. Jednakowoż nawet tak dalece nie doszło, bo za rzekomą zdradę stanu zwolniono go natychmiast. A cóż na tę sprawiedliwość w państwie bojaźni bożej powie prasa niemiecka, pisząca tyle łgarstw z Polski?!

* **Elbląg.** Swego czasu zastrzelili w ławie niejaki Herrmann Schulz policjantów Ziemusa i Wicher-ta. Morderca skazany został na śmierć. Wyrok wykonał dnia 23. bm. kat Schwietz z Wrocławia.

* **Elk.** (S.) Nawet konserwatyści odsuwają się od Wilhelma. Hrabia Kanitz miał tu przemowę wyborczą na zebraniu partji konserwatywnej. Kanitz powiedział, że stary Frytz do Holandji by nie poszedł. Ale Wilhelm na rozkaz „cesarskiego sekretarza stanu“ Scheidemanna poszedł do Holandji, ponieważ Scheidemann straszyl, że krew w Niemczech się poleje. Powiedział także hr. Kanitz iż polityka partji konserwatywnej od czasu upadku Bismarka stała zawsze w ostrem przeciwieństwie do cesarskiej polityki. — „Unser Wilhelm der ist gut, wenn er unsern Willen tut!“ — to było zasadą polityki konserwatywnej. Wybory nadchodzą, Wilhelm chwilowo niepotrzebny, można mu dać szcztka w nos. Gdy zaś Wilhelm będzie do ich celów niezbędny, to powiedzą: „Mit Gott für Kaiser und Reich“ i upadną przed majestatem na belk w proch.

* **Malbork.** Tanie mięso wieprzowe mamy u nas. Miasto sprzedaje funt mięsa 3—4 mk. taniej jak w wolnym handlu.

* **Królewiec.** Zastrzelił tu żołnierz przy kradzieży amunicji robotnika Ottona Dröse.

* **Gdańsk.** Poseł Kuhnert przedstawił w parlamencie gdańskim imieniem frakcji polskiej nagły wniosek domagający się od senatu, aby w 21 gminach w m. Gdańska między innymi Sopotach, Oliwie, Wrzeszczu, w Nowym Porcie i innych założono szkoły z polskim językiem wykładowym, ewentualnie utworzono oddziały dla nauki języka polskiego i religji.

* **Puck.** Ku uczczeniu pamięci powstania styczniowego r. 1863 urządziło tutejsze Towarzystwo „Oświata“ wczoraj uroczyste zebranie z muzyką i śpiewami. Wykład o powstaniu wygłosił porucznik p. Zaniewicz.

* **Warszawa.** Grupa warszawskich malarzy podjęła myśl urzeczywistnienia zamiaru Jana Matejki i ofiarowania narodowi francuskiemu obrazu Joanny D'Arc, namalowanego przez Jana Matejkę. Sprawa ta omawiana szeroko w lokalu warszawskiego Towarzystwa artystycznego.

w ojczystym języku, żaląc się przed maleńkim Chrystusem na ucisk i prześladowanie w szkołach niemieckich. Mała dziewczynka zbliża się do złóbka z katechizmem niemieckim w ręku, a anioł rzecze do niej ze łzami:

»Złóż między największe dary,
Między bohaterów miecze
Między zdobyte sztandary!«

I dziewczynka kładzie u stóp Dzieciątka katechizm niemiecki, obok chorągwi wezyrskiej, zdobytej przez Jana Sobieskiego.

Taką więc rolę odgrywa w tej sztuce a tem samem w polskiej poezji dramatycznej Wilhelm II i jego polityka ucisku wobec ludności polskiej. »Betlejem Polskie« ze względów politycznych do roku 1918, grywane bywało jedynie w Galicji, obecnie zaś, w okresie Bożego Narodzenia każdego roku, grywane jest w całej Polsce. Dla b. księstwa Poznańskiego, sztuka Lucjana Rydla ma specjalne znaczenie, jako pamiątka minionego ucisku i prześladowania.

Uważaliśmy też za stosowne zaznaczyć i naszych czytelników z najważniejszą treścią tej sztuki. Za dawnych rządów cesarskich, nie byłoby to możliwe. Dzisiaj żyjemy w republice, a taktyka hakatystycznego rządu wobec Polaków, należy już do historii. Sądzymy więc, że odgrzebanie wspomnień historycznych przez urywki z literatury polskiej, nie narazimy się nikomu. Polityka Wilhelmów i Bismarków względem Polaków, potępioną dziś została nawet przez niektórych publicystów i polityków niemieckich, nie dziwota więc, że znalazła ona silny odźwięk protestu w ówczesnej literaturze polskiej pod zaborem austriackim.

Wobec dzisiejszych czasów, kiedy konstytucja niemiecka zagwarantowała nam równe prawa, przypomnienie nam tej popularnej sztuki Lucjana Rydla, obudzić powinno jedynie wdzięczność do Boga, że pozwolił nam doczekać lepszych czasów.

Prezes Związku Polskich Hut Żelaznych p. Maciej Rogowski, wręczył p. Marszałkowi Trampczyńskiego w imieniu wszystkich hut Polski 1 milion marek na plebiscyt górnośląski.

Warszawa. Od dłuższego czasu kroniki Pogotowia notowały wypadki zatrucia chlebem, w tem kilka śmiertelnych. Prasa uderzyła na alarm, władze sanitarno-policyjne wdrożyły dochodzenie, lecz na razie bezskutecznie, alści po długich poszukiwaniach ustalono, że chleb trujący wypiekał Majer Ferni, który, dla dodania wagi, dosypywał trucizny w postaci węglanu barytu. Piekarnię truciciela opieczutowano, Frenta zaś aresztowano.

Warszawa. Francuskie koło amatorskie w Warszawie postanowiło urządzić w najbliższym czasie w Warszawie w Teatrze Wielkim dwa przedstawienia na dochód akcji „Wielkiego Tygodnia Górnośląskiego”.

Bytom. Wczoraj rano przybyło na dworzec tułszy 15—25 stostuplerów niemieckich, którzy wyjechali potem pociągiem do Gliwic. Wszyscy byli dobrze uzbrojeni, co podpadło urzędnikom policji plebiscytowej. Rozbrojenie stostuplerów nie było możliwe wobec groźnej postawy, jaką zajęli względem urzędników. Bojowcy wieźli nadto wielkie paki piśmideł antypolskich, które rozdawali w wagonie i na przystankach kolejowych.

Gliwice. Władza koalicyjna zaarrestowała w tułszym liceum olbrzymi ślad bielizny, skradzionej podczas wojny we Francji. Bielizna miała zostać rozdana przez Niemców pomiędzy heimatrotjerów.

Zabrze. Pułkownikowa Hoffmannowa ofiarowała dla Górnego Śląska płaskorzeźbę z brązu zloczoną przedstawiającą Matkę Boską z Dzieciątkiem Jezus. Jest wolą ofiarodawczyni, ab ta święta pamiątka rodzinna, wielkiej wartości umieszczoną została na pamiątkę plebiscytu w jednej ze świątyń górnośląskich. Jak się dowiadujemy, obraz ten podobno ma być umieszczony w kościele w Zabrzu, miejscowości, w której najwcześniej zabiło życie polskie, gaśbione przez wieki.

Racibórz. Na mieszkanie polskich członków podkomitetu paryteletycznego w gminie Tłuste Mosty (Stolmütz) pow. giabczycki, mieszkających w Makowie rzucili stostuplerzy w niedzielę późnym wieczorem bombę, która wybuchła, wywołując straszne spustoszenie. Na szczęście z osób nikt nie został ranny. Na drugi dzień w poniedziałek o godz. 4 po poł. zostali ci sami panowie aresztowani przez żandarma niemieckiego w Makowie, i mimo, że pokazywali swoje legitymacje, stwierdzające, że są członkami komisji paryteletycznej, wśród ordynarnych wyzisków doprowadzono ich do aresztu. Dopiero później zostali wypuszczeni na wolność.

Rybnik. Przytrzymano w pobliżu Ruptawy 4 wozy z bronią. Obłożono aresztem 13 karabinów maszynowych, 66 000 naboł i 200 granatów ręcznych. Broń sprowadzono z Czechosłowacji, skąd Niemcom teraz po zamknięciu granicy broń dostarczają.

Makoszowy. Dnia 19. bm. zaarrestowała policja plebiscytowa u znanego stostuplera niemieckiego Józefa Bartnika 117 karabinów i 600 naboł. Bartnik zbiegl. Broń pochodzi, jak donoszą z Brzegu (Brieg),

Ze świata.

Obrona obywateli estońskich.

Warszawa. Rząd angielski zgodził się na objęcie opieki dyplomatycznej i konsularnej nad obywatelami estońskimi w państwach, w których Estn-ja niema własnych przedstawicieli lub konsulatów.

Ponieważ do kategorii powyższych krajów należy Polska, opiekę ogólną nad obywatelami republiki estońskiej obejmą konsulaty angielskie.

Szwajcarja przeciw Moskwie.

Robotnicy szwajcarscy wypowiedzieli się olbrzymią większością głosów przeciw przyłączeniu do trzeciej międzynarodówki Lenina.

Japońskie przygotowania wojenne.

Według informacji „Prawdy” z Tokio zwrócił się rząd japoński do lekarzy, dentyków i rzemieślników z zapytaniem, czyby w razie wojny poświęcili się pracy dla Ojczyzny, choćby ich nie zmobilizowano.

Tokio. Minister marynarki przewiduje budowę olbrzymich latawców i zaangażował w tym celu 20-stu angielskich inżynierów i mechaników.

Kłeska greków w Turcji.

Na odcinku frontu grecko-tureckiego pod Brussa ponosiły wojska greckie w trzydniowej bitwie dotkliwą klęskę. Turcy pobili 4 dywizje greckie i zabrali 6000 Greków do niewoli.

Ruch towarzystw.

Zjednoczenie zawodowe polskie w pow. sztumskim. Mężami zaufania zostali wybrani: W Buchwałdzie: druh Borowski. W Telkwichach: druh Cenci. W Nowej Wsi: druh Lewandowski. W Waplewie: druh Napierała. Do nich zgłaszajcie się w każdej potrzebie lub wprost do wicepatrona p. St. Górskiego w Starym targu lub do sekretarza związkowego w Sztumie.

Olsz.yn. Zebranie Tow. Ludowego odbędzie się w niedzielę dnia 30. stycznia o godz. 4-tej po południu w hotelu „International”. O liczny udział uprasza Zarząd.

Szenwiza. Tow. Ludowe w Szenwicie (pow. sztumski) urządza w sobotę d. 29. b. m. o godz. 6 wieczorem przedstawienie amatorskie. Powtórzenie tegoż odbędzie się w niedzielę 30-go stycznia w Miłokajkach na sali p. Friedericiego o godz. 6-tej wieczorem. Po przedstawieniu tańce.

Sztum. W niedzielę dnia 30-go b. m. wieczorem o 6-tej odbędzie się „Zabawa z teatrem i tańcami” od towarzystwa młodzieży polskiej „Jedność” w Sztumie na sali w Strzelnicy.

Szadłowo. W niedzielę dnia 30-go b. m. o godz. 5 i pół po poł. odbędzie się w Trzcianie na sali p. Zuchowskiego przedstawienie teatralne wraz z zabawą „Stary piechur i syn jego huzar”. O liczny udział prosi

Komitet

zjednoczonych towarzystw Trzciana i Straszewa.

Zebranie Zjednoczenia Zawodowego Polskiego

odbędzie się w czwartek dnia 27-go bm. w południe w Buchwałdzie celem ostatecznego omówienia sprawy kontraktu.

Sprzedaż drzewa.

Nadleśniczówka Purda. Drzewo około 3000 fm. z okolicznych leśniczówek sprzedawane ma być w drodze submisyjnej. Podania piśmienne pod napisem: „Grubenholz” oddawać trzeba najpóźniej do 14 lutego w nadleśniczówe. Otwarcie ofert nastąpi dnia 15 lutego przed poł. o godz. 10.

Barkweda. Dnia 10-lutego o godz. 2 po południu odbędzie się tu sprzedaż drzewa w drodze aukcji z rewiru leśniczego Kaletki. Rozchodzi się o 1200 rm. Warunki obejrzeć można w biurze leśniczówki.

Dzień dobry!

Jest to jasnym, że „Gazeta” znajdować się powinna w każdym domu polskim w Prusach. Kto „Gazety” dotychczas niema, niech łzkową zapisze za 6 marek na miesiące

lut y i marzec.

Urzędy pocztowe przyjmować muszą przedpłatę za „Gazetę”. — Kwit do zapisania jest w dzisiejszym num.

Złączony kwit prosimy wypełnić, wyciąć i z pieniędzmi oddać listowemu lub na poczcie.

Ich bestelle hiermit für die Monate Februar u. März die polnische Zeitung

„Gazeta Olsztyńska”

aus Allenstein mit Zustellung und zahle 6 Mk. Bestelgeld.

Imię, nazwisko i adres (Vor- und Zuname und Adresse):

Obige 6 Mk. erhalten zu haben bescheinigt

Baczność!

Polecam nadzwyczaj tanio:

Baczność!

Płaszcz zimowe damskie	po 98 mk.
Płaszcz zimowe dla dziewcząt	po 45 mk.
Kostiumy damskie	po 175 mk.
Spódnice damskie	po 45 mk.
Bluzki, dobre zimowe	po 39/75
Ubrania męzkie	po 295 mk.
Paletoty	po 175 mk.

Płótno na koszule	już po 11'90 za mtr.
Płótno na powłoki	już po 16'50 za mtr.
Lułety na wyspy	już po 18'— za mtr.
Barchany na koszule	już po 14'50 za mtr.
Materiały na ubrania i kostiumy	
140 cm szerokie	już po 36'— za mtr.
Bawełna do tkania	po 39'— za funt

Owczą wełną wymieniam za towar.
Maszyny do szycia „Kayser”.

W. Mulczyński, Wartembork

RYNEK 94

(Właściciele: Kowalski i Szulc.)

TELEFON 41

Robotnika

z kilkoma szarwarkami przyjmie na osobny folwark od 1. 4. r. b.

Dom. Hohendorf p. Stuhm.

Robotnik, Polak

z 1 zaciężnikiem, wydalony z majątku niemieckiego, poszukuje pracy od zaraz.

Zgłoszenia do Sztumu, Am Kreishaus 67.

Akordnika

z ca. 20-ma ludźmi (głównie z dziewczynami) przyjmie później.

Dom. Hohendorf p. Stuhm.

Zgłoszenia piśmienne z dokładnym podaniem żądań nadesłać proszę w początku listego.

Maszyna do szycia

jest na sprzedaż u

Laskowskiego w Gietrzwałdzie.

Kto?

wyrabia drewniane łyżki, warząchwie i krojidła. Potrzebuję na odsprzedaż. Zgłosz. pod nr. »203« do ekspedycji Gazety.

Swiece kościelne

1/4, 1/2, 3/4 i 1 funtowe

są do nabycia w

Księgarni Joanny Pieniężnej

ul. Dolno Kościelna 12.

BANK DYSKONCOWY

w OLSZYNIE.

Klebarska 10/12.

Telefon 696.

Złatwia wszelkie interesy bankowe.

Zakup i sprzedaż waluty polskiej.

Adres:

Diskonto Bank in Allenstein.

Koza

kotna, dobra do mleka, jest dla braku paszy na sprzedanie
Florczak,
koszary jegierskie.

BANK LUDOWY

w Olsztynie ul. Cesarska 16 I

placi od depozytów 2, 3 i 4 procent

stosownie do czasu wypowiedzenia.

Udziela pożyczek pod dogodnymi warunkami.

Bank otwarty codziennie od godz. 11 do 1.

Telefonu nr. 66 b.